

**Stanowisko Komitetu Badań Morza PAN
w sprawie budowy oceanicznego statku badawczego
z dnia 24 lutego 2025 r.***

Komitet Badań Morza PAN **wspiera starania kierownictwa Polskiej Akademii Nauk o podjęcie na szczeblu rządowym decyzji dotyczącej budowy statku badawczego**, który będzie służył polskiemu środowisku naukowemu prowadzącemu badania w obszarach morskich i polarnych, oraz **wprowadzenie stabilnych i długofalowych mechanizmów finansowych**, niezbędnych do utrzymania tak specjalistycznej infrastruktury w gotowości oraz umożliwiających prowadzenie badań w zróżnicowanych geograficznie rejonach morskich.

Obserwowana obecnie intensyfikacja badań naukowych Arktyki i Antarktyki oraz głębokowodnych rejonów dna morskiego ma także podłoże polityczne i gospodarcze, a jej głównym celem jest dostarczenie wiedzy niezbędnej w globalnych procesach decyzyjnych dotyczących ochrony i eksploatacji zasobów naturalnych w obliczu zachodzących zmian klimatycznych. Na międzynarodowej arenie badań polarnych i morskich Polska jest postrzegana jako kraj dysponujący bogatą wiedzą, wieloletnim doświadczeniem oraz wyjątkowymi zbiorami danych. Utrzymanie tej stabilnej i znaczącej pozycji wśród państw wiodących w badaniach nad zmianami ekosystemu Atlantyku, Arktyki i Antarktyki ma kluczowe znaczenie nie tylko dla rozwoju nauki, ale także dla realizacji naszych narodowych interesów politycznych i gospodarczych.

Mając na uwadze ambicje zwiększania widoczności Polski na arenie międzynarodowej oraz rozwój krajowego potencjału badawczego w obszarach morskich i polarnych, Komitet Badań Morza PAN podkreśla potrzebę aktualizacji długofalowej strategii Polski, opartej na wykorzystaniu własnej infrastruktury badawczej. Jej dotychczasowe kluczowe elementy to dwie całoroczne stacje badawcze – w Antarktyce i Arktyce – oraz statek badawczy *r/v Oceania*, wspierany w obsłudze logistycznej stacji przez jednostki pływające partnerów zewnętrznych. W szczególności, ze względu na ponad trzydziestoletni okres eksploatacji *r/v Oceania*, pilną potrzebą staje się zapewnienie nowego statku badawczego, niezbędnego zarówno do realizacji badań w środowisku morskim, jak i wsparcia logistycznego stacji polarnych.

Nowy statek badawczy, jako element globalnego systemu obserwacji oceanu, jest niezbędny do utrzymania dotychczasowej aktywności badawczej oraz sprostania przyszłym wyzwaniom, w tym w obszarze tzw. „dyplomacji naukowej”. Posiadanie własnej pełnomorskiej jednostki umożliwi polskim naukowcom udział w dużych międzynarodowych programach badawczych, a także przyczyni się do zwiększenia udziału środków międzynarodowych w finansowaniu naszych badań. Pozwoli to również na obniżenie obligatoryjnych, wieloletnich kosztów badań polskiego obszaru koncesyjnego na Grzbiecie Śród atlantyckim oraz obniżenie kosztów obsługi stacji polarnych.

Komitet Badań Morza PAN, jako organizacja reprezentująca polskich badaczy morza, wyraża gotowość aktywnego wsparcia przy pozyskaniu i utrzymaniu statku badawczego, w tym w szczególności przy:

1. Ustaleniu rzeczowo-finansowego harmonogramu realizacji przedsięwzięcia poczynwszy od budowy statku do przekazania go do eksploatacji,
2. Powołaniu Zespołu ds. budowy polskiego pełnomorskiego statku badawczego,
3. Powołaniu Zespołu ds. eksploatacji i organizacji planu badań,
4. Wypracowaniu założeń stabilnego, długofalowego mechanizmu finansowania statku i prowadzonych z niego badań.

Przewodniczący
Komitetu Badań Morza PAN

dr hab. Mirosław Darecki, prof. IO PAN